



Bruselj, 23.10.2019
COM(2019) 484 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**o jamstvih, ki jih krije splošni proračun
Stanje na dan 31. decembra 2018**

{SWD(2019) 379 final}

Kazalo

1.	Uvod.....	3
2.	Operacije, za katere jamči proračun EU, in mehanizmi kriznega upravljanja euroobmočja, ki jih proračun EU ne krije	3
2.1	Posojila, ki jih je Evropska unija odobrila za makroekonomske cilje	4
2.2	Posojila za makroekonomske cilje	4
2.3	Financiranje Evropske investicijske banke (EIB) v državah nečlanicah (zunanje financiranje EIB), ki ga krijejo jamstva EU (mandat za zunanja posojila – ELM)	4
2.4	Financiranje Evropske investicijske banke (EIB) in Evropskega investicijskega sklada v državah članicah, ki ga krijejo jamstva EU – Evropski sklad za strateške naložbe	5
2.5	Drugi mehanizmi kriznega upravljanja, ki jih proračun EU ne krije	7
3.	Razvoj zajamčenih operacij	7
3.1	Operacije, ki jih neposredno upravlja Komisija.....	8
3.1.1	Evropski mehanizem za finančno stabilizacijo (EFSM).....	9
3.1.2	Instrument plačilnobilančne pomoči	10
3.1.3	Posojila za makrofinančno pomoč (MFA).....	11
3.1.4	Posojila Euratoma	12
3.2	Razvoj zunanjega financiranja EIB.....	13
4.	Tveganja, krita iz proračuna EU	13
4.1	Opredelitev tveganja	13
4.2	Sestava skupnega tveganja.....	13
4.3	Letno tveganje, ki se krije iz proračuna EU	14
4.3.1	Izpostavljenost držav članic	14
4.3.2	Izpostavljenost tretjih držav	15
5.	Aktivacija in izplačilo jamstev	16
5.1	Dolžniške obveznosti, ki jih ne krije Jamstveni sklad za zunanje ukrepe (posojila Euratoma državam članicam, EFSM in plačilnobilančna pomoč).....	16
5.1.1	Plačila iz gotovinskih sredstev	17
5.1.2	Plačila iz proračuna EU.....	17

5.2	Unovčenje jamstev iz Sklada za zunanje ukrepe in izterjave (ELM, makrofinančna pomoč in posojila Euratoma tretjim državam).....	17
5.3	Razvoj Sklada.....	19
6.	Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI)	20
7.	Evropski sklad za trajnostni razvoj (EFSD).....	22
7.1	O jamstvu EFSD	23
7.2	Jamstveni sklad EFSD.....	23

1. UVOD

Cilj tega poročila je spremljati kreditna tveganja za proračun EU zaradi jamstev za posojila, ki jih Evropska unija da bodisi neposredno bodisi posredno prek jamstev za projekte, ki jih EIB financira zunaj Unije.

To poročilo je predloženo v skladu s členom 149 prejšnje finančne uredbe¹, ki se je še uporabljala za del leta 2018. Zato se to poročilo o proračunskih jamstvih EU in z njimi povezanih tveganjih za leto 2018 predloži zadnjič in bo nadomeščeno s prihodnjo shemo poročanja, predvideno v novi finančni uredbi.

Poročilo je sestavljeno na naslednji način: v oddelku 2 so navedene ključne značilnosti operacij, za katere jamči proračun EU, predstavljenih je tudi več drugih dodatnih mehanizmov kriznega upravljanja, ki ne predstavljajo nikakršnih tveganj za proračun EU. V oddelku 3 je predstavljen razvoj zajamčenih operacij. V oddelku 4 so predstavljena glavna tveganja, ki jih krije proračun EU. V oddelku 5 sta opisana aktivacija jamstev in razvoj Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe (v nadaljnjem besedilu: Sklad)², v oddelku 6 pa je opisan razvoj Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI)³.

To poročilo je dopolnjeno z delovnim dokumentom služb Komisije (v nadaljnjem besedilu: delovni dokument), v katerem so podrobne razpredelnice in pojasnila. Vsebuje tudi makroekonomsko analizo držav prejemnic posojil in/ali jamstev EU, ki predstavljajo večji del izpostavljenosti Sklada.

2. OPERACIJE, ZA KATERE JAMČI PRORAČUN EU, IN MEHANIZMI KRIZNEGA UPRAVLJANJA EUROOBMOČJA, KI JIH PRORAČUN EU NE KRIJE

Tveganja, ki se krijejo iz proračuna EU, izhajajo iz različnih posojil in jamstev, ki jih je mogoče razdeliti v štiri spodaj navedene kategorije.

¹ Uredba (EU, Euratom) št. 966/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 (UL L 298, 26.10.2012, str. 1).

² Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 2728/94 z dne 31. oktobra 1994 o ustanovitvi Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe (UL L 293, 12.11.1994, str. 1), nato spremenjena z Uredbo Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 (UL L 145, 10.6.2009, str. 10) in Uredbo (EU) 2018/409 (UL L 76, 19.3.2018, str. 1), „Uredba o Jamstvenem skladu“.

³ Uredba (EU) 2015/1017 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. junija 2015 o Evropskem skladu za strateške naložbe, Evropskem svetovalnem vozlišču za naložbe in Evropskem portalu naložbenih projektov ter o spremembi uredb (EU) št. 1291/2013 in (EU) št. 1316/2013 – Evropski sklad za strateške naložbe, t. i. uredba o EFSI, UL L 169, 1.7.2015, str. 1. Uredba o EFSI je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2017/2396 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2017 v zvezi s podaljšanjem obstoja Evropskega sklada za strateške naložbe ter uvedbo tehničnih izboljšav za ta sklad in Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe (v nadaljnjem besedilu: sprememba EFSI 2.0), UL L 345, 27.12.2017, str. 34. S spremembo EFSI 2.0 se je med drugim povečala višina jamstva EU in prilagodila ciljna stopnja. Evropska komisija in Evropska investicijska banka (v nadaljnjem besedilu: EIB) sta sporazum o upravljanju EFSI in odobritvi jamstva EU (v nadaljnjem besedilu: sporazum o EFSI) podpisali 22. julija 2015, spremenjen in prenovljen pa je bil 21. julija 2016, 21. novembra 2017, 9. marca 2018 in decembra 2018.

2.1 Posojila, ki jih je Evropska unija odobrila za makroekonomske cilje

Taka posojila zajemajo (1) makrofinančno pomoč⁴ za tretje države, (2) plačilnobilanciarno pomoč⁵ za odpravljanje težav v plačilni bilanci za države članice, ki niso del euroobmočja, ter (3) posojila v okviru Evropskega mehanizma za finančno stabilizacijo (EFSM)⁶ za pomoč vsem državam članicam, ki imajo resne ekonomsko-finančne težave ali jih takšne težave ogrožajo zaradi izrednih dogodkov, na katere nimajo vpliva. Aktivirajo se v povezavi s finančno podporo Mednarodnega denarnega sklada (MDS).

2.2 Posojila za makroekonomske cilje

To poglavje se nanaša na posojila Euratoma⁷. Instrument Euratoma za posojila se lahko uporabi:

- *[v državah članicah]*: za naložbe v jedrske elektrarne ter industrijske objekte in naprave v jedrskem gorivnem ciklusu⁸ in
- *[v nekaterih državah nečlanicah]*: za naložbe v izboljšanje varnosti in učinkovitosti jedrskih elektrarn, ki že obstajajo ali se še gradijo, ter za projekte razgradnje⁹.

2.3 Financiranje Evropske investicijske banke (EIB) v državah nečlanicah (zunanje financiranje EIB), ki ga krijejo jamstva EU¹⁰ (mandat za zunanja posojila – ELM)

EU v okviru mandata za zunanja posojila (ELM) zagotavlja jamstvo iz proračuna EU in tako EIB omogoča povečanje dajanja posojil zunaj EU v podporo politik EU. ELM podpira dejavnost EIB v predpristopnih državah, vzhodnem in južnem sosedstvu, Aziji, Latinski Ameriki in Južni Afriki. V sedanjem obdobju ELM (2014–2020) se iz proračuna EU zagotavljajo jamstva za dejavnosti EIB v višini 32,3 milijarde EUR. Evropski parlament in Svet sta 14. marca 2018 na podlagi vmesnega pregleda ELM sprejela Sklep (EU) 2018/412 o spremembi Sklepa št. 466/2014/EU ter povečala zgornjo mejo za sedanji ELM s 27 milijard EUR na 32,3 milijarde EUR. S tem pregledom se dodaja nov cilj izboljšanja dolgoročne gospodarske odpornosti beguncev in migrantov ter gostiteljskih, tranzitnih in izvornih skupnosti kot strateški odziv pri obravnavanju temeljnih vzrokov migracij.

⁴ Makrofinančna pomoč se lahko dodeli tudi v obliki nepovratnih sredstev za tretje države (ki jih to poročilo ne zajema). Sklici na pravne podlage so navedeni v Razpredelnici A2B Priloge k delovnemu dokumentu.

⁵ Uredba Sveta (ES) št. 332/2002 z dne 18. februarja 2002 o ustanovitvi aranžmaja za zagotavljanje srednjeročne finančne pomoči za plačilne bilance držav članic (UL L 53, 23.2.2002, str. 1).

⁶ Uredba Sveta (EU) št. 407/2010 z dne 11. maja 2010 o vzpostavitvi Evropskega mehanizma za finančno stabilizacijo (UL L 118, 12.5.2010, str. 1).

⁷ Pogodba z dne 25. marca 1957 o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (Euratom), kakor je bila spremenjena in dopolnjena.

⁸ Za države članice: Sklep Sveta 77/270/Euratom z dne 29. marca 1977 o pooblastitvi Komisije za dodelitev Euratom posojil zaradi prispevanja k financiranju nuklearnih elektrarn (UL L 88, 6.4.1977, str. 9), kakor je bil spremenjen in dopolnjen.

⁹ Za nekatere države nečlanice: Sklep Sveta 94/179/Euratom z dne 21. marca 1994 (UL L 84, 29.3.1994) o spremembah Sklepa 77/270/Euratom o pooblastitvi Komisije za dodelitev Euratom posojil zaradi prispevanja k financiranju, ki je potrebno za izboljšanje stopnje varnosti in učinkovitosti nuklearnih elektrarn v nekaterih državah nečlanicah.

¹⁰ Sklep št. 466/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o odobritvi jamstva EU Evropski investicijski banki za izgube pri financiranju v podporo naložbenim projektom zunaj Unije (UL L 135, 8.5.2014, str. 1).

Jamstvo EU za EIB krije državna in politična tveganja v zvezi z njenim financiranjem, ki se izvaja zunaj Unije v podporo zunanjepolitičnim ciljem Unije. Poleg tega EIB na lastno odgovornost financira naložbene dejavnosti zunaj Unije in dejavnosti v sklopu posebnih mandatov, kot so dejavnosti v državah AKP¹¹.

Da bi podprli zunanje delovanje Unije in EIB omogočili, da financira naložbe zunaj Unije, ne da bi bila zaradi tega prizadeta boniteta EIB, se za večino njenih poslov zunaj Unije zagotavlja proračunsko jamstvo EU.

Jamstveni sklad za zunanje ukrepe¹²

Zajamčeno zunanje financiranje EIB ter posojila za makrofinančno pomoč in posojila Euratoma tretjim državam od leta 1994 krije Jamstveni sklad za zunanje ukrepe (v nadaljnjem besedilu: Sklad), medtem ko se posojila za plačilnobilančno pomoč ter posojila EFSM in Euratoma državam članicam krijejo neposredno iz proračuna EU.

Sklad krije neplačila posojil in jamstva za posojila, ki so bila odobrena državam nečlanicam oziroma za projekte v državah nečlanicah. Ustanovljen je bil z namenom:

- ustvariti „likvidnostno rezervo“, ki bi preprečila vpoklic sredstev iz proračuna EU ob vsakem neplačilu ali zamujenem plačilu obroka zajamčenega posojila, ter
- ustvariti instrument, ki bi zagotavljal proračunsko disciplino, z določitvijo finančnega okvira za razvoj politike EU glede jamstev za posojila EU in EIB tretjim državam.¹³

Če tretje države postanejo članice, Sklad ne krije več posojil v zvezi z njimi in je tveganje treba kriti neposredno iz proračuna EU. Sklad se oskrbuje s sredstvi iz proračuna EU in mora vedno imeti na rezervi določen delež neodplačanega zneska posojil in jamstev za posojila, ki jih krije Sklad. Ta delež, t. i. ciljna stopnja, trenutno znaša 9 %¹⁴. Če Sklad nima dovolj sredstev, se potrebna sredstva črpajo iz proračuna EU. Sredstva sklada upravlja EIB.

2.4 Financiranje Evropske investicijske banke (EIB) in Evropskega investicijskega sklada v državah članicah, ki ga krijejo jamstva EU – Evropski sklad za strateške naložbe

Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI) je osrednji element naložbenega načrta za Evropo, katerega namen je spodbuditi dolgoročno gospodarsko rast in konkurenčnost v Evropski uniji.

¹¹ Sporazum o partnerstvu AKP-ES, podpisan v Cotonouju 23. junija 2000, je bil sklenjen za obdobje 20 let od leta 2000 do leta 2020. Je najcelovitejši sporazum o partnerstvu med državami v razvoju in EU. Ne financira se iz proračuna EU.

¹² Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 o ustanovitvi Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe (UL L 145, 10.6.2009, str. 10), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2018/409 (UL L 76, 19.3.2018, str. 1).

¹³ Čeprav so zunanja tveganja nenazadnje krita iz proračuna EU, deluje Jamstveni sklad kot instrument za zaščito proračuna EU pred tveganjem neplačil. Zadnje letno poročilo iz leta 2018 o Skladu in njegovem upravljanju (COM(2019) 363 final) ter njegov delovni dokument (SWD(2019) 314 final), odobren 5. 8. 2019, sta na voljo na strani <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

¹⁴ Za celotno poročilo o delovanju Sklada in ciljni stopnji oblikovanja rezervacij glej COM(2014) 214 final z dne 8. aprila 2014 in priloženi delovni dokument služb Komisije SWD(2014) 129 final.

Jamstvo EU¹⁵ krije operacije financiranja in investicij, ki jih podpišeta EIB v okviru glavne komponente dela za infrastrukturo in inovacije ter EIS v okviru dela za MSP in poddela dela za infrastrukturo in inovacije, namenjenega naložbam v sklad za MSP/podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo. Del splošnih operacij EFSI krije jamstvo EU, del pa se izvede na tveganje skupine EIB¹⁶.

EIB in Evropski investicijski sklad sta odgovorna za oceno in spremljanje tveganja posameznih operacij ter poročanje Komisiji in Evropskemu računskemu sodišču.

Jamstveni sklad Evropskega sklada za strateške naložbe (jamstveni sklad EFSI)¹⁷

V skladu s členom 12 uredbe o EFSI Jamstveni sklad EFSI predstavlja likvidnostno rezervo, iz katere se poplača EIB, če pride do unovčitve jamstva EU. V skladu s sporazumom o EFSI med EU in EIB se unovčitve jamstva izplačajo iz Jamstvenega sklada EFSI, če njihov znesek presega sredstva, ki jih ima EIB na voljo na računu EFSI. Račun EFSI, ki ga upravlja EIB, je bil vzpostavljen za zbiranje prihodkov EU in izterjanih zneskov iz naslova operacij EFSI v okviru jamstva EU ter, odvisno od razpoložljivega stanja, za izplačilo unovčitev v okviru jamstva EU.

Jamstveni sklad je treba vzdrževati na določenem odstotku¹⁸ (ciljni znesek) skupnega zneska obveznosti iz jamstva EU, ki trenutno znaša 35 %. Likvidnostna rezerva je tako namenjena zagotavljanju ustrezne varnostne rezerve, da se prepreči izpostavljanje proračuna Unije nenadnim unovčitvam jamstva, kar bi lahko pomenilo krčenje porabe ali spremembe proračuna. Zato prispeva k predvidljivosti proračunskega okvira.

V Jamstvenem skladu EFSI so rezervacije oblikovane progresivno, pri čemer se upošteva povečanje izpostavljenosti jamstva EU.

V skladu s členom 12(4) uredbe o EFSI sredstva Jamstvenega sklada EFSI neposredno upravlja Komisija, vlagajo pa se v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja, pri čemer se upoštevajo ustrezna bonitetna pravila.

EIB in Evropski investicijski sklad sta odgovorna za oceno in spremljanje tveganja posameznih operacij, ki jih podpira jamstvo EU. Komisija na podlagi teh informacij ter jasnih in preudarnih predpostavk o prihodnji dejavnosti zagotavlja ustreznost ciljnega zneska in ravni sredstev v Jamstvenem skladu EFSI, ki se pregleduje. V skladu s členom 16(3) uredbe o EFSI sta EIB in Evropski investicijski sklad marca 2019 o tem poročala Komisiji in Evropskemu računskemu sodišču.

V skladu s členom 16(2) uredbe o EFSI mora letno poročilo EIB Evropskemu parlamentu in Svetu vsebovati specifične informacije o skupnem tveganju, povezanem z operacijami financiranja in naložbenimi operacijami, izvedenimi v okviru EFSI, ter o unovčenjih jamstva.

¹⁵ Obseg jamstva EU se je s spremembo EFSI 2.0 s 16 milijard EUR povečal na 26 milijard EUR.

¹⁶ Obseg jamstva skupine EIB se je s spremembo EFSI 2.0 s 5 milijard EUR povečal na 7,5 milijarde EUR.

¹⁷ Za več informacij o upravljanju Jamstvenega sklada EFSI glej COM(2019) 244 final z dne 28. maja 2019.

¹⁸ Ciljni znesek je bil prvotno določen s členom 12(5) uredbe o EFSI na 50 % skupnih obveznosti jamstva EU. Od začetka veljavnosti uredbe o EFSI 2.0 je ciljni znesek določen na 35 % skupnih obveznosti jamstva EU.

2.5 Drugi mehanizmi kriznega upravljanja, ki jih proračun EU ne krije

V okviru odziva na krizo je bilo vzpostavljenih še več drugih mehanizmov, ki pa **ne** predstavljajo nikakršnih tveganj za proračun EU in so v nadaljevanju omenjeni le zaradi popolnosti poročila:

– *instrument posojil za Grčijo*¹⁹, ki se financira z dvostranskimi posojili drugih držav članic euroobmočja Grčiji, centralno ga upravlja Evropska komisija.

– *evropski instrument za finančno stabilnost (EFSF)*²⁰: EFSF so junija 2010 ustanovile države članice euroobmočja kot začasni mehanizem za reševanje, da bi državam članicam euroobmočja zagotovile finančno pomoč v okviru programa za makroekonomsko prilagoditev. Pogodba o ustanovitvi trajnega reševalnega mehanizma, evropskega mehanizma za stabilnost (ESM), je začela veljati 27. septembra 2012. EFSF od 1. julija 2013 naprej izvaja svoje obstoječe programe za Grčijo (skupaj z MDS in nekaterimi državami članicami) ter Irsko in Portugalsko (skupaj z MDS, nekaterimi državami članicami in EU/EFSM)²¹, vendar ne sodeluje več v novih programih financiranja ali sporazumih o posojilih.

– *evropski mehanizem za stabilnost (ESM)*²²: ESM je pomembna komponenta celovite strategije EU, zasnovane za varovanje finančne stabilnosti znotraj euroobmočja z zagotavljanjem finančne pomoči državam članicam euroobmočja, ki imajo finančne težave ali jih te ogrožajo. Gre za medvladno organizacijo, za katero velja mednarodno javno pravo, s sedežem v Luksemburgu in z dejansko posojilno sposobnostjo 500 milijard EUR.

3. RAZVOJ ZAJAMČENIH OPERACIJ

V tem oddelku je predstavljen razvoj zajamčenih operacij, in sicer najprej tistih, ki jih neposredno upravlja Komisija, nato pa še tistih, ki jih upravlja EIB.

Razpredelnica 1: Skupni neplačani zneski, ki se krijejo iz proračuna EU, na dan 31. decembra 2018 (v milijonih EUR)

	Neodplačana glavnica	Obračunane obresti	Skupaj	%
Države članice*				
Euratom	152,9	0,5	153,4	0,2 %
Plačilnobilančna pomoč	1 700,0	33,9	1 733,9	2,1 %
EIB	1 141,0	9,0	1 150,0	1,4 %
EFSM	46 800,0	600,0	47 400,0	57,5 %
Vmesni seštevek za države članice**	49 793,9	643,3	50 437,2	61,2 %

¹⁹ Več o instrumentu posojil za Grčijo: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-financial-assistance_sl.

²⁰ Več o EFSF: <http://www.efsf.europa.eu>.

²¹ Za posojila, odobrena v okviru EU/EFSM, jamči proračun EU.

²² Več o ESM: <http://esm.europa.eu>.

Tretje države****				
Makrofinančna pomoč	4 360,7	26,8	4 387,6	5,3 %
Euratom	100,0	0,5	100,5	0,1 %
EIB****	27 395,2	147,6	27 542,8	33,4 %
Vmesni seštevek za tretje države	31 855,9	174,9	32 030,9	38,8 %
Skupaj	81 649,9	818,2	82 468,1	100 %

- * To tveganje se krije neposredno iz proračuna EU. To vključuje tudi posojila Euratoma in EIB, dodeljena državam članicam pred njihovim pristopom k EU.
- ** Ti zneski ne vključujejo operacij EFSI, pri katerih je bilo na datum poročanja izplačanih 15,8 milijarde EUR.
- *** Tveganje, ki ga krije Sklad, je omejeno na 18 milijard EUR zaradi omejitev jamstev, danih EIB v okviru vsakega od mandatov za zunanja posojila (glej oddelek 2.1.3 – Jamstva, dana EIB v ustreznem delovnem dokumentu služb Komisije).
- **** Vključena so posojila, ki jih je EU prevzela s subrogacijo, potem ko sta Sirija in Enfidha (Tunizija) prenehali odplačevati posojila EIB. (znesek: 502,02 milijona EUR, vključno z neporavnanim kapitalom, obračunanimi obrestmi in kaznimi). Ta posojila so bila v celoti oslABLJENA v računovodskih izkazih EU za leta 2015, 2016, 2017 in 2018.

V razpredelnicah A1, A2a, A2b in A3 delovnega dokumenta so navedene podrobnejše informacije o teh neplačanih zneskih, zlasti o zgornji meji, izplačanih zneskih in stopnjah jamstva.

3.1 Operacije, ki jih neposredno upravlja Komisija

Komisija na podlagi različnih pravnih aktov Sveta ali Sveta in Evropskega parlamenta, odvisno od ciljev, ki se poskušajo doseči, zagotavlja finančno podporo tretjim državam in državam članicam v obliki dvostranskih posojil, ki jih financirajo kapitalski trgi in so zajamčena s proračunskim jamstvom EU. Skladnost finančne podpore, odobrene tretjim državam, s splošnimi cilji politike za zunanje delovanje EU zagotavljata Komisija in visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ob podpori Evropske službe za zunanje delovanje (ESZD).

Zato je Komisija pooblaščenca, da se za financiranje dajanja posojil, o katerih odloči Svet, v imenu Evropske unije in Euratoma zadolžuje na kapitalskih trgih. Najemanje in dajanje posojil sta med seboj vzajemno povezana, s čimer se zagotavlja, da proračun EU ni obremenjen z obrestnim ali deviznim tveganjem. Neporavnani dolgovi ustrezajo neporavnanim posojilom.

Razpredelnica 1b: operacije EU v letu 2018 (v milijonih EUR)

Instrument	Upravičenka (tranša obroka)	Datum izplačila	Zapadlost	Znesek	Skupaj na program
EFSM	Irska – 2. podaljšanje	6.2.2018	4.4.2025	2 400	4 500
		6.3.2018	4.4.2033	1 000	
	Irska – 3. podaljšanje	29.6.2018	4.4.2033	500	
	Portugalska – 2. podaljšanje	29.6.2018	4.4.2033	600	
Euratom	Energoatom (Ukrajina) – 2. obrok	6.7.2018	6.7.2028	50	50
MFA	Gruzija MFA II – 1. obrok	11.12.2018	4.4.2033	15	515
	Gruzija MFA IV – 1. obrok	11.12.2018	4.4.2033	500	
Skupaj					5 065

Razpredelnica 2: Novo najemanje in dajanje posojil (za katera jamči proračun Unije), načrtovano za leti 2019 in 2020 (v milijonih EUR)

Instrument	2019	2020
A. Najemanje in dajanje posojil Unije in Euratoma z jamstvom proračuna Unije		
1. Makrofinančna pomoč Unije tretjim državam (MFA)		
<i>Sprejete ali načrtovane operacije:</i>		
Gruzija II	20	
Jordanija II	100	
Moldavija	20	40
Tunizija II	150	150
Ukrajina IV	500	
Vmesni seštevek MFA	790	190
2. Posojila Euratoma	100	100
3. Plačilnobilančna pomoč	0	0
4. Evropski mehanizem za finančno stabilizacijo (EFSM)	0	0
Vmesni seštevek A	890	290
B. Posojila Evropske investicijske banke z jamstvom proračuna Unije		
1. Predpristopne države	1 200	1 490
2. Sosednje in partnerske države	2 523	2 749
3. Azija in Latinska Amerika	559	623
4. Republika Južna Afrika	78	79
Vmesni seštevek B	4 359	4 940
Skupaj	5 249	5 230

3.1.1 Evropski mehanizem za finančno stabilizacijo (EFSM)

Svet Ecofin je v sklepih z dni 9. in 10. maja 2010 predvidel obseg mehanizma v višini 60 milijard EUR²³. Poleg tega so bile države članice euroobmočja pripravljene po potrebi dopolniti ta sredstva. Člen 2(2) Uredbe Sveta št. 407/2010²⁴ omejuje neodplačane zneske posojil ali kreditnih linij, ki se odobrijo državam članicam, na kritje, razpoložljivo v okviru zgornje meje lastnih sredstev za odobritve plačil.

²³ Glej sporočilo za javnost o izrednem sestanku Sveta Ecofin 9. in 10. maja 2010 (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114324.pdf).

²⁴ Uredba Sveta (EU) št. 407/2010 z dne 11. maja 2010 o vzpostavitvi Evropskega mehanizma za finančno stabilizacijo (UL L 118, 12.5.2010, str. 1).

Na podlagi sklepov Sveta o dodelitvi finančne pomoči Unije Irski²⁵ (do 22,5 milijarde EUR) in Portugalski²⁶ (do 26 milijard EUR) je bilo izplačanih 22,5 milijarde EUR Irski in 24,3 milijarde EUR Portugalski (preostalih 1,7 milijarde EUR portugalska vlada ni zahtevala). Zato ima EFSM preostalo zmogljivost v višini 13,2 milijarde EUR za nadaljnjo pomoč, če bo ta potrebna.

Euroskupina in Svet Ecofin sta se aprila 2013 odločila, da povečata tehtano povprečno zapadlost posojil EFSM z 12,5 leta na največ 19,5 leta, s čimer državam upravičenkam ponudita možnost, da zaprosijo za podaljšanje zapadlosti posojil do leta 2026 (tranša za tranšo).

Dogodki v letu 2018

Irska

Prošnja Irske za podaljšanje zapadlosti posojila EFSM v višini 3,4 milijarde EUR, ki je bilo izplačano Irski marca 2011 in katerega datum zapadlosti je 4. april 2018, je bila prejeta 27. novembra 2017. Posojilo se je refinanciralo v prvem četrtletju leta 2018 v dveh transakcijah z zapadlostjo aprila 2025 (2,4 milijarde EUR) in aprila 2033 (1 milijarda EUR).

Poleg tega se pričakuje, da bo Irska v drugem četrtletju leta 2018 zaprosila tudi za podaljšanje posojila EFSM v višini 500 milijonov EUR, ki ji je bilo izplačano oktobra 2011 in katerega datum zapadlosti je 4. oktober 2018. Posojilo je bilo refinancirano junija 2018 s povečanjem obstoječe obveznice z zapadlostjo aprila 2033 (500 milijonov EUR).

Po podaljšanju zapadlosti za 7 let (2,4 milijarde EUR) in za 15 let (1,5 milijarde EUR) v prvem in drugem četrtletju leta 2018 je tehtana povprečna zapadlost posojil EFSM Irski zdaj 17,1 leta.

Portugalska

Pričakuje se, da bo Portugalska v drugem četrtletju leta 2018 zaprosila za podaljšanje posojila EFSM v višini 600 milijonov EUR, ki ji je bilo izplačano oktobra 2011 in katerega datum zapadlosti je 4. oktober 2018. Posojilo je bilo refinancirano junija 2018 s povečanjem obstoječe obveznice z zapadlostjo aprila 2033 (600 milijonov EUR).

Po podaljšanju zapadlosti za 15 let (600 milijonov EUR) v drugem četrtletju leta 2018 je tehtana povprečna zapadlost posojil EFSM Portugalski zdaj 15,3 leta.

3.1.2 Instrument plačilnobilančne pomoči

Srednjeročna finančna pomoč EU v okviru instrumenta plačilnobilančne pomoči je bila ponovno aktivirana konec leta 2008 za pomoč Madžarski ter nato za pomoč Latviji in Romuniji za obnovitev zaupanja v trge, in sicer za skupne obveznosti v višini 14,6 milijarde EUR, od tega pa je bilo izplačanih 13,4 milijarde EUR.

Dogodki v letu 2018

²⁵ Izvedbeni sklep Sveta 2011/77/EU z dne 7. decembra 2010 o finančni pomoči Unije Irski (UL L 30, 4.2.2011, str. 348).

²⁶ Izvedbeni sklep Sveta 2011/344/EU z dne 30. maja 2011 o finančni pomoči Unije Portugalski (UL L 159, 17.6.2011, str. 88); glej tudi popravek (UL L 178, 10.7.2012, str. 15).

Romunija je odplačala dve tranši posojila, in sicer v višini 1,2 milijarde EUR aprila 2018 in 150 milijonov EUR oktobra 2018. Neodplačani znesek posojil v okviru instrumenta plačilnobilančne pomoči se je v letu 2018 tako s 3,05 milijarde EUR zmanjšal na 1,7 milijarde EUR.

V okviru instrumenta plačilnobilančne pomoči je bilo 31. decembra 2018 na voljo še 48,3 milijarde EUR od zgornje meje v višini 50 milijard EUR, in sicer za nadaljnjo pomoč, če bi bila ta potrebna.

3.1.3 Posojila za makrofinančno pomoč (MFA)

Splošno pravilo je, da sklepe o makrofinančni pomoči sprejemata Evropski parlament in Svet (člen 212 PDEU). Vendar lahko Svet sprejme sklep na predlog Komisije, kadar razmere v tretji državi zahtevajo nujno finančno pomoč (člen 213 PDEU). Ta postopek je bil uporabljen v drugem paketu makrofinančne pomoči za Ukrajino v letu 2014.

Dogodki v letu 2018

Gruzija

Evropski parlament in Svet sta 18. aprila 2018 sklenila zagotoviti nadaljnjo makrofinančno pomoč Gruziji v višini do 45 milijonov EUR (MFA II), ki jo sestavljajo nepovratna sredstva v višini 10 milijonov EUR in posojilo v višini 35 milijonov EUR²⁷.

Prva tranša posojila v višini 15 milijonov EUR (od 35 milijonov EUR iz sklepa) v okviru drugega programa za Gruzijo (MFA II) je bila izplačana

decembra 2018.

Ukrajina

Evropski parlament in Svet sta 4. julija 2018 sklenila zagotoviti nadaljnjo makrofinančno pomoč Ukrajini v višini do 1 milijarde EUR (MFA IV), ki jo sestavljata dva obroka po 500 milijonov EUR za podporo gospodarski stabilizaciji in obsežnemu načrtu reform v Ukrajini²⁸.

Prva tranša v višini 500 milijonov EUR v okviru četrtega programa Ukrajini (MFA IV) je bila izplačana decembra 2018.

Republika Moldavija

Evropski parlament in Svet sta 13. septembra 2017 sprejela odločitev o zagotovitvi nadaljnje makrofinančne pomoči Republiki Moldaviji v višini 100 milijonov EUR (do 60 milijonov EUR v obliki posojil in do 40 milijonov EUR v obliki nepovratnih sredstev)²⁹.

Ta postopek je trenutno prekinjen zaradi neupoštevanja političnih pogojev.

²⁷ Sklep (EU) 2018/598 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. aprila 2018 o zagotavljanju makrofinančne pomoči Republiki Gruziji (UL L 103, 23.4.2018, str. 8).

²⁸ Sklep (EU) 2018/947 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2018 o zagotavljanju makrofinančne pomoči Ukrajini (UL L 171, 6.7.2018, str. 11).

²⁹ Sklep (EU) 2017/1565 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o zagotavljanju makrofinančne pomoči Republiki Moldaviji (UL L 242, 20.9.2017, str. 14).

Dodatne informacije

Države upravičenke so odplačale 55,73 milijona EUR: Albanija (1,8 milijona EUR), Bosna in Hercegovina (4 milijone EUR), Severna Makedonija (5,6 milijonov EUR), Črna gora (1,10 milijona EUR) in Srbija (43,23 milijona EUR).

Znesek neodplačanih posojil makrofinančne pomoči se je med 31. decembrom 2017 in 31. decembrom 2018 z 3,9 milijarde EUR povečal na 4,4 milijarde EUR. Posojila za Ukrajino predstavljajo 76 % celotne izpostavljenosti posojil makrofinančne pomoči.

3.1.4 Posojila Euratoma

Za posojila Euratoma državam članicam ali nekaterim upravičenim državam nečlanicam (trenutno so to Ruska federacija, Armenija, Ukrajina) velja zgornja meja 4 milijarde EUR, od katerih jih je bilo približno 92 % že izplačanih. Od 4 milijard EUR iz sklepa je ostalo 326 milijonov EUR.

Ukrajina

Posojilo v višini 300 milijonov EUR Ukrajini, namenjeno posodobitvi varnosti obstoječih jedrskih objektov, je bilo odobreno s Sklepom COM z dne 24. junija 2013³⁰. Posojilo se zagotovi v tesnem sodelovanju z EBRD, ki bo vzporedno zagotovila dodatnih 300 milijonov EUR.

Za ta posojila veljajo državna jamstva, s katerimi se krije 100 % neplačanih zneskov ob koncu leta. Prva tranša Euratoma v višini 50 milijonov EUR je bila izplačana maja 2017, druga v višini 50 milijonov EUR pa junija 2018.

Bolgarija in Romunija

Bolgariji je bilo odobreno posojilo v višini 212,5 milijona EUR v obliki večvalutnega instrumenta za posodobitev jedrske elektrarne Kozloduj (enoti 5 in 6). Sporazum o posojilu med Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in družbo AEZ „Kozloduj“ EAD je bil podpisan 29. maja 2000. Na dan 31. decembra 2018 je neporavnani znesek znašal 33,8 milijona EUR.

Romuniji je bilo odobreno posojilo v višini 223,5 milijona EUR v obliki večvalutnega instrumenta za dokončanje enote 2 jedrske elektrarne Cernavoda. Sporazum o posojilu med Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in družbo Societatea Nationala Nuclearelectrica S.A. je bil podpisan 11. junija 2004. Na dan 31. decembra 2018 je neporavnani znesek znašal 119,1 milijona EUR.

Od 1. januarja 2007, ko sta Bolgarija in Romunija postali državi članici, se je tveganje neodplačila za te operacije krilo neposredno iz proračuna EU in ne več iz Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe.

3.2 Razvoj zunanjega financiranja EIB

Dogodki v letu 2018

³⁰ C(2013) 3496.

V okviru mandata EIB za zunanja posojila, ki zajema obdobje 2014–2020, so bila na dan 31. decembra 2018 podpisana posojila v skupnem znesku 17,64 milijarde EUR, od katerih je bilo le 5,77 milijarde EUR izplačanih na ta datum, ostal pa je znesek neodplačane glavnice v višini 5,41 milijarde EUR (glej Razpredelnico A3 delovnega dokumenta). Za več informacij o državah, ki jih pokrivajo mandati EIB, glej razpredelnice A1, A3 in A4 delovnega dokumenta.

Za prejšnje mandate EIB za zunanja posojila glej Razpredelnico A3 delovnega dokumenta.

Sirska vlada tudi v letu 2018 ni odplačevala obresti in obrokov posojil. EIB je za kritje teh neplačil zahtevala unovčenje jamstva iz Jamstvenega sklada (glej odstavek 5.2 v nadaljevanju).

Neplačani zneski na dan 31. decembra 2018 za različne instrumente iz tega oddelka so prikazani v razpredelnici 1.

4. TVEGANJA, KRITA IZ PRORAČUNA EU

4.1 Opredelitev tveganja

Tveganje za proračun EU izhaja iz zneska neodplačane glavnice in obresti pri operacijah, za katere jamči EU.

V tem poročilu se za ocenjevanje tveganj za proračun EU (neposrednih ali posrednih prek Sklada) uporabljata dve metodi:

- – „skupno krito tveganje“ temelji na vsoti skupnega zneska neodplačane glavnice za zadevne operacije na določen dan, vključno z obračunanimi obrestmi³¹;
- – pri proračunskem pristopu, opredeljenem kot „letno tveganje za proračun EU“, se izračuna najvišji znesek letnih obveznosti plačil, ki bi ga EU morala plačati v proračunskem letu, če bi bila vsa zajamčena posojila neodplačana³².

4.2 Sestava skupnega tveganja

Do leta 2010 je bilo največje tveganje v smislu skupnih kritih neplačanih zneskov povezano predvsem s posojili, odobrenimi tretjim državam. Od leta 2011 je finančna kriza močno vplivala na javne finance držav članic, kar je privedlo do večje kreditne aktivnosti EU, da bi podprla potrebe držav članic po javnem financiranju.

Posledično se je spremenila sestava tveganja. Na dan 31. decembra 2018 je 61,2 % skupnega neplačanega zneska³³ izhajalo iz operacij najemanja posojil, povezanih s posojili državam članicam, ki se krijejo neposredno iz proračuna EU (v primerjavi s 45 % na dan 31. decembra 2010).

³¹ Glej Razpredelnico 1 v poročilu.

³² Pri tem izračunu se predpostavlja, da neodplačana posojila ne zapadejo predčasno, tj. upoštevajo se samo zapadla plačila (glej razpredelnici 2 in 3 poročila in Razpredelnico A4 delovnega dokumenta).

³³ Glej Razpredelnico 1.

4.3 Letno tveganje, ki se krije iz proračuna EU

V zvezi z neplačanimi posojili na dan 31. decembra 2018 (glej Razpredelnico 1) bi največji znesek, ki bi ga morala EU plačati v letu 2019 (neposredno in prek Sklada), *če bi bila vsa* zajamčena posojila neodplačana, znašal 6 337 milijonov EUR. Ta znesek predstavlja odplačila glavnice in obresti od zajamčenih posojil, ki zapadejo leta 2019, če zadevna neodplačana posojila ne zapadejo predčasno (za podrobnosti glej Razpredelnico A4 v delovnem dokumentu).

4.3.1 Izpostavljenost držav članic

V letu 2019 bo EU nosila največje letno tveganje, povezano z dejavnostmi z državami članicami, v višini 2 953,1 milijona EUR (46,6 % skupnega letnega tveganja). Zadevno tveganje se nanaša na:

- (a) posojila EIB in/ali Euratoma, ki so bila odobrena pred pristopom države članice k EU;
- (b) posojila, odobrena v okviru instrumenta plačilnobilančne pomoči, in
- (c) posojila, odobrena v okviru sheme EFSM.

Razpredelnica 2: Razvrstitev držav članic glede na letno tveganje za proračun EU v letu 2019 (v milijonih EUR)

Razvrstitev	Država	Posojila	Največje letno tveganje	Ponder države glede na letno tveganje držav članic	Ponder države glede na skupno letno tveganje držav članic in držav nečlanic za 2019
1	Romunija	(a) + (b)	1 188,58	40,2 %	18,8 %
2	Portugalska	(c)	584,84	19,8 %	9,2 %
3	Latvija	(a) + (b)	524,04	17,7 %	8,3 %
4	Irska	(c)	518,98	17,6 %	8,2 %
5	Bolgarija	(a)	54,85	1,9 %	0,9 %
6	Hrvaška	(a)	34,11	1,2 %	0,5 %
7	Poljska	(a)	18,90	0,6 %	0,3 %
8	Slovaška	(a)	13,40	0,5 %	0,2 %
9	Češka	(a)	12,62	0,4 %	0,2 %
10	Litva	(a)	2,74	0,1 %	0,0 %
Skupaj			2 953,1	100,0 %	46,6 %

4.3.2 Izpostavljenost tretjih držav

V letu 2019 bo Sklad nosil največje letno tveganje, povezano z izpostavljenostjo do tretjih držav, v višini 3 383.8 milijona EUR (53,4 % skupnega letnega tveganja). Tveganje, povezano s tretjimi državami, se nanaša na posojila EIB, makrofinančno pomoč in posojila Euratoma (podrobnosti so vključene v Razpredelnico A2b delovnega dokumenta). Sklad krije zajamčena posojila tretjim državam z zapadlostjo vse do leta 2042.

Spodaj je razvrščenih deset držav (od 46 držav nečlanic) z največjimi zneski za vračilo v letu 2019. Ti znašajo 2 864.50 milijona EUR ali 84,7 % letnega tveganja, povezanega s tretjimi državami, ki ga nosi Sklad v letu 2019. Gospodarski položaj zadevnih držav je analiziran in obrazložen v točki 3 delovnega dokumenta. Kreditna sposobnost, kot so jo ocenile bonitetne agencije, je navedena tudi v razpredelnici za posamezno državo.

Razpredelnica 3: Razvrstitev **desetih tretjih držav** z največjo izpostavljenostjo glede na letno tveganje za proračun EU v letu 2019 (v milijonih EUR)

Razvrstitev	Država	Največje letno tveganje	Ponder države glede na letno tveganje tretjih držav	Ponder države glede na skupno letno tveganje držav članic in držav nečlanic za 2019
1	Turčija	977,50	28,9 %	15,4 %
2	Egipt	739,28	21,8 %	11,7 %
3	Tunizija	279,98	8,3 %	4,4 %
4	Maroko	260,06	7,7 %	4,1 %
5	Srbija	187,00	5,5 %	3,0 %
6	Ukrajina	161,05	4,8 %	2,5 %
7	Bosna in Hercegovina	73,41	2,2 %	1,2 %
8	Libanon	64,53	1,9 %	1,0 %
9	Južna Afrika	62,76	1,9 %	1,0 %
10	Panama	58,94	1,7 %	0,9 %
Skupaj (prvih deset)		2 864,50	84,7 %	45,2 %

5. AKTIVACIJA IN IZPLAČILO JAMSTEV

5.1 Dolžniške obveznosti, ki jih ne krije Jamstveni sklad za zunanje ukrepe (posojila Euratoma državam članicam, EFSM in plačilnobilančna pomoč)

Člen 323 PDEU navaja, da „so Uniji na voljo finančna sredstva, ki ji omogočajo izpolnjevanje njenih pravnih obveznosti do tretjih strani.“ V skladu s tem zakonodajni okvir EU in obstoječi postopki države članice obvezujejo, da proračunu EU zagotavljajo zadostna finančna sredstva, ki jih Unija potrebuje, da vedno izpolni svoje pravne obveznosti.

EU ima zato na več ravneh vzpostavljene zelo trdne varnostne mehanizme za zagotavljanje, da vedno pravočasno in v celoti vrne dolgove svojim posojilodajalcem. Vsak od glavnih varnostnih mehanizmov bi bil sam po sebi dovolj za zagotovitev povračil.

5.1.1 *Plačila iz gotovinskih sredstev*

Proračun EU začasno krije servisiranje dolga na dan zapadlosti, če dolжник pravočasno ne odplača posojila EU. Komisija v ta namen črpa svoja gotovinska sredstva, da prepreči zamude in z njimi povezane stroške servisiranja pri svojih posojilnih operacijah³⁴.

Ker se večina izdatkov opravi v prvem četrtletju vsakega leta, je odplačevanje dolgov strukturirano za mesece, ki sledijo temu obdobju, kot tudi za začetek vsakega meseca, ko so gotovinski saldi najvišji.

5.1.2 *Plačila iz proračuna EU*

Če države članice ne izpolnijo svojih zakonskih obveznosti³⁵ in so lastna sredstva EU nezadostna, lahko Komisija uporabi razpoložljiva proračunska sredstva EU in prednostno odplača dolgove pred drugimi neobveznimi odhodki. Če to v skladu s členom 14(4) Uredbe Sveta št. 609/2014 ne zadostuje, zakonodaja EU v skladu z večletnim finančnim okvirom obvezuje države članice, da zagotovijo dodatne prispevke za odplačilo dolga in uravnotežijo proračun do največ 1,20 % BND EU. Če je potrebno, zakonodaja EU državam članicam omogoča, da prispevajo k proračunu EU ne glede na svoj delež.

Ker v letu 2018 ni bilo neplačil s strani držav članic, se odobritve iz proračuna niso zahtevale.

5.2 **Unovčenje jamstev iz Sklada za zunanje ukrepe in izterjave (ELM, makrofinančna pomoč in posojila Euratoma tretjim državam)**

Če prejemnik posojila tretjim državam, ki ga je odobrila ali za katerega jamči EU, zamuja z odplačili, se neplačilo krije z unovčenjem jamstev iz Sklada v treh mesecih od zahtevka.

Za posojila v okviru mandata EIB za zunanja posojila se zneski, katerih unovčenje zahteva EIB, dvignejo z računa Jamstvenega sklada, potem ko to odobrijo službe Komisije. Ko EU izvede plačilo na podlagi jamstva EU, na EU s subrogacijo preidejo pravice in pravna sredstva EIB³⁶. Za posojila Euratoma in posojila za makrofinančno pomoč: če zamuda znaša tri mesece po datumu zapadlosti, Komisija za kritje neplačil³⁷ in dopolnitev blagajne črpa sredstva iz Sklada.

³⁴ Glej člen 14 Uredbe Sveta (EU, Euratom) št. 609/2014 z dne 26. maja 2014 o načinih in postopkih za dajanje tradicionalnih lastnih sredstev ter lastnih sredstev iz naslovov DDV in BND na razpolago ter ukrepov za zagotavljanje denarnih sredstev (UL L 168, 7.6.2014, str. 39).

³⁵ Glej člen 14(3) Uredbe (EU, Euratom) št. 609/2014.

³⁶ Glej člen 8.7 Sklepa št. 466/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o odobritvi jamstva EU Evropski investicijski banki za izgube pri financiranju v podporo naložbenim projektom zunaj Unije (UL L 135, 8.5.2014, str. 1), kakor je bil spremenjen s Sklepom (EU) 2018/412 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2018 o spremembi Sklepa št. 466/2014/EU o odobritvi jamstva EU Evropski investicijski banki za izgube pri financiranju v podporo naložbenim projektom zunaj Unije (UL L 76, 19.3.2018, str. 30).

³⁷ Razen za Bolgarijo in Romunijo, ki sta posojila Euratoma dobili pred pristopom k Uniji. Posojila (in jamstva zanje), odobrena državam pristopnicam, je Sklad kril do datuma pristopa. Od datuma pristopa posojila, ki še niso bila odplačana, niso več zunanji ukrepi Unije in jih torej neposredno krije proračun EU.

V okviru mandata EIB za zunanja posojila v imenu EU izvede postopke izterjave v zvezi z vsotami, prevzetimi s subrogacijo³⁸.

Posojila EIB za projekte v Siriji

Sirska vlada od decembra 2011 EIB ni plačala nekaterih obresti in obrokov posojil. Ker uradni zahtevki za plačilo niso bili uspešni, je EIB maja 2012 zahtevala unovčenje jamstva iz Sklada. Potek zahtevkov za unovčenje jamstev iz Sklada, ki ustrezajo neodplačanim posojilom Sirije, je prikazan v Razpredelnici 4a.

Razpredelnica 4a: Zahtevki za unovčenje jamstev iz Jamstvenega sklada za neodplačana posojila v Siriji (v milijonih EUR)

Leto (dvig z računa Jamstvenega sklada na dan)	Število plačanih zahtevkov za unovčenje jamstev	Znesek zapadlih obrokov	Kazni in obračunane obresti ³⁹	Izterjani znesek	Skupaj
2012	2	24,0	0,0	2,1	21,8
2013	8	59,3	1,4	0,0	60,7
2014	8	58,7	1,5	0,0	60,2
2015	8	58,7	1,5	0,0	60,2
2016	12	103,8	2,4	0,0	106,2
2017	13	56,1	0,2	0,0	56,3
2018	12	55,7	0,1	0,0	55,7
Skupaj	63	416,17	7,03	2,1	421,1

Na dan 31. decembra 2017 je skupni znesek neodplačane glavnice zajamčenih posojil Siriji znašal 555 milijonov EUR⁴⁰, zadnje posojilo pa zapade leta 2030.

TAV Tunisie S.A. (letališče Enfidha)

EIB je leta 2016 zahtevala unovčenje jamstva EU v okviru mandata za zunanja posojila v zvezi s posojilom družbi TAV Tunisie S.A. (letališče Enfidha).

Od letališča Enfidha je bilo 15. januarja 2018 izterjanih 0,14 milijona EUR, ki so bili knjiženi v dobro Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe. Ta znesek je bil v bilanci stanja z dne 31. decembra 2017 že pripoznan kot sredstvo (terjatev).

³⁸ Za več informacij o postopkih izterjave glej tudi sporazum o izterjavah, ki sta ga Evropska unija in Evropska investicijska banka podpisali 3. oktobra 2018 ter predpisuje metode in postopke za izterjavo plačil, ki jih je izvedla EU v okviru jamstev, podeljenih EIB za izgube pri financiranju v podporo naložbenim projektom zunaj EU.

³⁹ EIB zahteva plačilo kazni in obračunanih obresti šele pri drugem zahtevku za plačilo za vsako posojilo posebej, obračunajo pa se od datuma zapadlosti plačila do datuma plačila iz Jamstvenega sklada.

⁴⁰ To vključuje znesek v višini 375,39 milijona EUR (glavnica), ki ga je EIB že zahtevala do 31. 12. 2018.

Zahtevki za unovčenje jamstev iz Sklada, ki so enaki neodplačanemu posojilu za TAV Tunisie S.A. (letališče Enfidha), so predstavljeni v Razpredelnici 4b.

Razpredelnica 4b: Zahtevki za unovčenje jamstev iz Sklada v zvezi z družbo TAV Tunisie S.A. (letališče Enfidha) (v milijonih EUR)

Leto dviga	Število plačanih zahtevkov za unovčenje jamstev	Znesek zapadlih obrokov	Kazni in obračunane obresti ³²	Izterjani znesek	Skupaj
2016	1	4,63	0,03	0,00	4,65
2017	3	30,16	0,01	0,00	30,17
2018	0	0,0	0,0	0,14	-0,14
Skupaj	4	34,78	0,04	0,14	34,68

Dogodki po 31. decembru 2018 (do 30. junija 2019)

Februarja in marca 2019 je bilo na podlagi dveh zahtevkov za unovčitev jamstev za neplačila Sirije izplačanih skupaj 10,6 milijona EUR (3,2 milijona EUR in 7,4 milijona EUR, vključno s kaznimi, ki jih je naložila EIB).

5.3 Razvoj Sklada

V skladu z uredbo o ustanovitvi Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe (v nadaljnjem besedilu: uredba o Jamstvenem skladu)⁴¹ je ustrezna stopnja (ciljni znesek) določena pri 9 % skupnih neplačanih obveznosti do virov sredstev iz vsakega posla, povečanih za obračunane obresti. Vzpostavljen je mehanizem oblikovanja rezervacij, ki zagotavlja doseganje ciljnega zneska.

Na podlagi mehanizma oblikovanja rezervacij je bilo iz proračuna EU februarja 2018 v Sklad vplačanih 137,8 milijona EUR, februarja 2019 pa je zadevno vplačilo znašalo 103,2 milijona EUR.

Na dan 31. decembra 2018 so neto sredstva⁴² Sklada znašala 2 608,84 milijona EUR. Ker so bila neto sredstva Sklada nižja od ciljnega zneska⁴³ (2,848,99 milijona EUR), se bodo v letu 2020 oblikovale rezervacije Jamstvenega sklada v višini 240,15 milijona EUR.

Ob srednjeročnem pregledu mandata EIB za zunanja posojila bi bilo treba opraviti pregled za oceno glavnih parametrov Sklada, zlasti ciljnega zneska. Zunanji izvajalec je zato opravil

⁴¹ Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 o ustanovitvi Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe (UL L 145, 10.6.2009, str. 10), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2018/409 (UL L 76, 19.3.2018, str. 1).

⁴² Skupna sredstva Sklada minus zapadle obveznosti (pristojbine EIB in revizijske pristojbine).

⁴³ 9 % od zneska 31 655,46 milijona EUR. Ciljni znesek se izračuna kot 9 % od skupnih neplačanih obveznosti do virov sredstev iz vsakega posla, povečanih za obračunane obresti (posojila MFA, posojila Euratoma in EIB tretjim državam), brez posojil, prevzetih s subrogacijo, ob koncu leta „n-1“.

oceno Jamstvenega sklada, pri čemer je upošteval profil tveganja Sklada in njegovo učinkovitost glede na razvoj zunanjega financiranja, ki se krije iz Sklada, in s tem povezanih tveganj. Poročilo je bilo sprejeto avgusta 2016, glavni zaključek pa je bil, da se ciljni znesek 9 % še vedno šteje za optimalnega za raven tveganja portfelja posojil, tudi po scenariju za dodatno znižanje na glavnih dolžnikov. Zato je ciljni znesek 9 % ostal nespremenjen.

6. EVROPSKI SKLAD ZA STRATEŠKE NALOŽBE (EFSI)⁴⁴

V Jamstvenem skladu EFSI so rezervacije oblikovane progresivno, pri čemer se upošteva povečanje izpostavljenosti jamstva EU.

V skladu s členom 12(4) uredbe o EFSI sredstva Jamstvenega sklada EFSI neposredno upravlja Komisija, vlagajo pa se v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja, pri čemer se upoštevajo ustrezna bonitetna pravila.

EIB in Evropski investicijski sklad sta odgovorna za oceno in spremljanje tveganja posameznih operacij, ki jih podpira jamstvo EU. Komisija na podlagi teh informacij ter jasnih in preudarnih predpostavk o prihodnji dejavnosti zagotavlja ustreznost ciljnega zneska in ravni sredstev v Jamstvenem skladu EFSI, ki se pregleduje. V skladu s členom 16(3) uredbe o EFSI sta EIB in Evropski investicijski sklad marca 2019 o tem poročala Komisiji in Evropskemu računskemu sodišču.

V skladu s členom 16(2) uredbe o EFSI mora letno poročilo EIB Evropskemu parlamentu in Svetu vsebovati specifične informacije o skupnem tveganju, povezanem z operacijami financiranja in naložbenimi operacijami, izvedenimi v okviru EFSI, ter o unovčenjih jamstva.

Dogodki v letu 2018⁴⁵

Dne 31. decembra 2018 so skupne kumulativne odobritve v okviru EFSI znašale 53,6 milijarde EUR v 28 državah članicah, od česar je bilo 39,1 milijarde EUR odobrenih v okviru dela za infrastrukturo in inovacije (407 operacij), 14,5 milijarde EUR pa v okviru dela za MSP (470 operacij). Na splošno je to precejšnje povečanje v primerjavi z letom 2017, ob koncu katerega so skupne odobritve znašale 37,4 milijarde EUR.

Dne 31. decembra 2018 je skupna zapadla izplačana izpostavljenost, krita z jamstvom EU, znašala skoraj 15,8 milijarde EUR v primerjavi z 10,1 milijarde EUR leta 2017.

⁴⁴ Uredba (EU) 2015/1017 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. junija 2015 o Evropskem skladu za strateške naložbe, Evropskem svetovalnem vozlišču za naložbe in Evropskem portalu naložbenih projektov ter o spremembi uredb (EU) št. 1291/2013 in (EU) št. 1316/2013 – Evropski sklad za strateške naložbe, t. i. uredba o EFSI, UL L 169, 1.7.2015, str. 1. Uredba o EFSI je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2017/2396 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2017 v zvezi s podaljšanjem obstoja Evropskega sklada za strateške naložbe ter uvedbo tehničnih izboljšav za ta sklad in Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe (v nadaljnjem besedilu: sprememba EFSI 2.0). S spremembo EFSI 2.0 se je med drugim povečala višina jamstva EU in prilagodila ciljna stopnja. Evropska komisija in Evropska investicijska banka (v nadaljnjem besedilu: EIB) sta sporazum o upravljanju EFSI in odobritvi jamstva EU (v nadaljnjem besedilu: sporazum o EFSI) podpisali 22. julija 2015, spremenjen in prenovljen pa je bil 21. julija 2016, 21. novembra 2017, 9. marca 2018 in decembra 2018.

⁴⁵ Informacije za ta oddelek so bile povzete iz Poročila Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Računskemu sodišču o upravljanju Jamstvenega sklada Evropskega sklada za strateške naložbe v letu 2018 – (COM(2019) 244 final z dne 28. maja 2019).

Izpostavljenost proračuna EU morebitnim prihodnjim plačilom v okviru jamstva EU za odobrene operacije (izplačane in neizplačane) je znašala 19,8 milijarde EUR.

Izpostavljenost EU iz naslova jamstva v zvezi z izplačanimi zapadlimi operacijami EFSI skupine EIB je na dan 31. decembra 2018 znašala 15,8 milijarde EUR od neto razpoložljive pravne obveznosti⁴⁶ v višini 25,9 milijarde, za katero jamči EU. Znesek v višini 15,8 milijarde EUR je evidentiran kot pogojna obveznost v pojasnilih k računovodskim izkazom EU za leto 2018.

V okviru dela za infrastrukturo in inovacije je zapadla izplačana izpostavljenost, krita z jamstvom EU, znašala 14,8 milijarde EUR, od katere je bilo 14,2 milijarde EUR namenjene dolžniškemu poslu in 600 milijonov EUR operacijam v zvezi z lastniškim kapitalom.

Operacije EFSI, ki jih je EIB upravljala v okviru dela za infrastrukturo in inovacije, so leta 2018 EU ustvarile neto prihodek v višini 112,7 milijona EUR. Od tega zneska je bila na dan 31. decembra 2018 v računovodskih izkazih EU za leto 2018 evidentirana neto terjatev Komisije od EIB v višini 38,9 milijona EUR⁴⁷.

Dne 31. decembra 2018 je skupna zapadla izpostavljenost v okviru dela za MSP, krita z jamstvom EU, znašala 995 milijonov EUR, od česar je bilo 880 milijonov EUR namenjenih operacijam jamstva in 115 milijonov EUR operacijam v zvezi z lastniškim kapitalom.

Za operacije EFSI v okviru dela za MSP so stroški EU v letu 2018 znašali 30,3 milijona EUR. Od tega se upravne pristojbine EIS v višini 21,9 milijona EUR, ki so bile evidentirane v računovodskih izkazih EU za leto 2018, plačajo EIS 30. junija 2019 ali po tem datumu.

Skupna sredstva Jamstvenega sklada EFSI⁴⁸ so na dan 31. decembra 2018 znašala 5 452 milijonov EUR. Sredstva so zajemala portfelj naložbenih vrednostnih papirjev, razvrščen kot razpoložljiv za prodajo (5 000 milijonov EUR), valutno terminsko prodajo USD s pozitivno neto sedanjo vrednostjo, razvrščeno kot finančna sredstva po poštenu vrednosti prek presežka in primanjkljaja (2 milijona EUR) ter denarna sredstva in njihove ustreznike (450 milijonov EUR).

Oblikovanje rezervacij jamstvenega sklada za EFSI

V letu 2018 je bilo v zvezi z oblikovanjem rezervacij za Jamstveni sklad EFSI odobrenih skupno 2 069 milijonov EUR proračunskih sredstev. Od tega zneska je bilo 1 905 milijonov EUR proračunskih sredstev odobrenih v skladu s Sklepom Komisije C(2018) 307. Dodatne odobritve za prevzem obveznosti v višini 105 milijonov EUR so bile dane na razpolago iz proračunske vrstice „Rezerve za finančne intervencije“. Nazadnje, znesek v višini 59 milijonov EUR je bil odobren v obliki namenskega prejemka.

V Jamstveni sklad EFSI je bil med letom efektivno vplačan skupni znesek v višini 2 014 milijonov EUR. Večina tega zneska je bila iz odobritev plačil iz splošnega proračuna

⁴⁶ V skladu s členom 11 spremembe EFSI 2.0 jamstvo EU v nobenem trenutku ne sme preseči 26 milijard EUR oziroma 16 milijard EUR pred 6. julijem 2018. Unovčitve in uporabe jamstva EU ter rezervacije za produkte portfeljskega jamstva v okviru dela za MSP se odštejejo od najvišjega zneska jamstva EU.

⁴⁷ Neto neporavnani stroški izterjave v višini 0,5 milijona EUR, ki se plačajo EIB v letu 2019 v zvezi z neizpolnjevanjem obveznosti iz operacije.

⁴⁸ Revidirani računovodski izkazi Jamstvenega sklada EFSI so razkriti v delovnem dokumentu služb Komisije, ki je priložen poročilu o Jamstvenem skladu EFSI – SWD(2019) 188.

EU, medtem ko je bil znesek v višini 59 milijonov EUR izterjan kot namenski prejemek (53,4 milijona EUR iz prihodkov EFSI in 5,6 milijona EUR iz prihodkov sklada Marguerite), znesek v višini 154,9 milijona EUR pa je bil prenesen kot dodatne odobritve plačil ob koncu proračunskega leta.

Unovčitve in uporaba jamstva EU

V skladu s členom 8.1(a) sporazuma o EFSI je bilo unovčeno jamstvo EU za znesek v višini 97,1 milijona EUR povezano z neizpolnjevanjem obveznosti iz operacije v okviru dela za infrastrukturo in inovacije. V skladu s členom 11 sporazuma o EFSI je EIB na začetku izterjala znesek 18,6 milijonov EUR in tako zmanjšala znesek, ki ga je treba plačati, na 78,5 milijona EUR. Unovčitev je bila plačana z računa EFSI (17,7 milijona EUR) in iz Jamstvenega sklada EFSI (60,8 milijona EUR). Pozneje je bil izterjan znesek v višini 1,6 milijona EUR. V zvezi s tem neizpolnjevanjem obveznosti iz operacije je EIB unovčila znesek v višini 1,0 milijona EUR za stroške izterjave in 0,6 milijona EUR za izterljive upravne stroške.

Leta 2018 je bil za stroške financiranja EIB izplačan znesek v višini 0,6 milijona EUR⁴⁹, za prilagoditve vrednosti pa 10,7 milijona EUR⁵⁰.

Za več informacij o upravljanju Jamstvenega sklada EFSI glej zadnjo različico poročila Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Računskemu sodišču o upravljanju Jamstvenega sklada Evropskega sklada za strateške naložbe⁵¹ in z njim povezani delovni dokument.

7. EVROPSKI SKLAD ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ (EFSD)

Evropska komisija je 14. septembra 2016 predlagala načrt za zunanje naložbe, da bi spodbudila naložbe v partnerske države EU v Afriki in sosedstvu EU, okrepila partnerstva in prispevala k doseganju ciljev trajnostnega razvoja ter pomagala pri odpravljanju nekaterih temeljnih vzrokov migracij.

Del načrta za zunanje naložbe je novi Evropski sklad za trajnostni razvoj (EFSD) kot celovit mehanizem financiranja za podporo naložbam javnih finančnih institucij in zasebnega sektorja. Ker je EFSD odprt za številne izvajalske partnerje, lahko spodbudi veliko več javnih in zasebnih naložb v ciljnih državah, kot bi bilo sicer mogoče. Zajema:

- proračunsko jamstvo in
- instrumente kombiniranja.

Zakonodaja o EFSD je začela veljati 26. septembra 2017.⁵²

⁴⁹ Glej člen 8.1(d) sporazuma o EFSI. Ta znesek ne vključuje 1,6 milijona EUR stroškov, povezanih z zgoraj navedeno unovčitvijo.

⁵⁰ Glej člen 8.1(b) sporazuma o EFSI.

⁵¹ Zadnja različica – COM(2019) 244 final z dne 28. maja 2019.

⁵² Uredba (EU) 2017/1601 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. septembra 2017 o vzpostavitvi Evropskega sklada za trajnostni razvoj (EFSD), jamstva EFSD ter jamstvenega sklada EFSD (UL L 249, 27.9.2017, str. 1).

7.1 O jamstvu EFSD

Jamstvo EFSD se bo uporabilo za zmanjšanje tveganj za naložbe v trajnostni razvoj v partnerskih državah, s čimer bo pomagalo mobilizirati naložbe, zlasti iz zasebnih virov.

Jamstvo je namenjeno mobilizaciji zasebnih naložb v vrednosti 1,54 milijarde EUR. Ta znesek je bil dodeljen 28 predlaganim investicijskim programom, za katere se pričakuje, da bodo spodbudili trajnostne naložbe v partnerskih državah (večina iz zasebnih virov) v višini do 17,5 milijarde EUR. Jamstvo lahko:

- pritegne finančna sredstva za del začetnega kapitala („lastniški kapital“ ali „tvegani kapital“), ki ga projekt potrebuje za začetek;
- služi kot zastava (jamstvo) za poplačilo dela posojila, če posojilojemalec utrpí izgube in zamuja pri odplačilih.

Investicijski programi

Do aprila 2018 je več partnerskih finančnih institucij za kritje jamstva EFSD predlagalo več kot 40 investicijskih programov, ki presegajo 3,5 milijarde EUR, in sicer na petih prednostnih področjih za naložbe (naložbena okna), tj. a) trajnostna energija in povezljivost, b) financiranje mikro, malih in srednjih podjetij (MMS), (c) trajnostno kmetijstvo, podeželski podjetniki in kmetijsko gospodarstvo, d) trajnostna mesta in e) digitalizacija za razvoj.

EU je junija in novembra 2018 na podlagi predlogov finančnih institucij dodelila 1,54 milijarde EUR za 28 jamstev.

NASIRA

Prvi sporazum o jamstvu EFSD je bil podpisan 18. decembra 2018 z nizozemsko razvojno banko FMO z bonitetno oceno A za instrument za delitev tveganja NASIRA.

FMO pričakuje, da bo NASIRA ustvaril in podprl do 800 000 delovnih mest ter koristil malim in srednjim podjetjem (MSP), notranje razseljenim osebam, beguncem, osebam v postopku vračanja, ženskam in mladim.

Začelo naj bi se več vzporednih pogajanj z drugimi partnerskimi finančnimi institucijami, številna pa naj bi se zaključila pred koncem leta 2019.

7.2 Jamstveni sklad EFSD

Jamstveni sklad EFSD predstavlja likvidnostno rezervo, iz katere se upravičeni partnerji izplačajo v primeru unovčitve jamstva EFSD po sklenitvi sporazumov o jamstvu z upravičenimi partnerji in v skladu z ustreznimi določbami v skladu s poglavjem III Uredbe (EU) 2017/1601.

Sredstva Jamstvenega sklada EFSD bo neposredno upravljala Komisija, vlagajo pa se v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja, pri čemer se upoštevajo ustrezna bonitetna pravila.

Jamstveni sklad EFSD se financira s prispevki iz proračuna Unije in Evropskega razvojnega sklada (ERS), pa tudi s prostovoljnimi prispevki držav članic in drugih donatorjev ter drugimi viri financiranja v skladu s členom 14 Uredbe (EU) 2017/1601.

Stopnja oblikovanja rezervacij znaša 50 % skupnih obveznosti jamstva EFSD, ki se krijejo iz splošnega proračuna Unije.